

Les 16 – Antwoorden

Opdracht 1: Geef de tegenwoordige tijd van het werkwoord עבד ávad Werken

Ik (m) אני עובד ^anie oved   Ik (v) אני עובדת ^anie ovèdèt   Wij (m) אנחנו עובדים ^anachnoe ov'diem   Wij (v) אנחנו עובדות ^anachnoe ov'dot

Opdracht: Geef de uitspraak en vertaal:

שְׁבַט בְּחֹרֶף	sh ^e vát bachorèf	Shevat is in de winter
בְּבֵית לְחֵם בְּטֵבֵת	b ^e vet lèchèm b ^e tevet	In Bethlehem in Tevet
שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים בְּשָׁנָה	sh ^e nem ásár chodèshiem b ^e shánáh	Twaalf maanden in een jaar
בְּתֵל אַבִּיב בְּקִיץ	b ^e tèl áviv baqayits	In Tel Aviv in de zomer
עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה יָמִים	èsriem w ^e tisháh yámiem	Negenentwintig dagen
אַרְבָּעִים פְּרוֹת	arba'iem párot	Veertig koeien
אַנְחֵנוּ עֹבְדוֹת בְּאַבִּיב	anachnoe ov'dot ba'áviv	Wij (v) werken in de lente
Morgen [is het] 14 Elul	מָחָר אַרְבַּעַת עָשָׂר בְּאֶלּוּל	máchár arbá'áh ásár b ^e èloel
Zij werkt op maandag	הִיא עֹבְדֶת בַּיּוֹם ב' [שְׁנִי]	hie ovèdèt b ^e yom bet [shenie]
De eerste maand	הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	hachodèsh harishon
Cheswan [is] in de herfst	חֶשׁוֹן בְּקִטּוֹ	chèsván bastáv
Vandaag [is] een feestdag	הַיּוֹם יוֹם טוֹב	hayom yom tov
Vijfentwintig maanden	עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה חֳדָשִׁים	esriem w ^e ch ^a misháh chodáshiem
Wij (v) werken in de lente	אַנְחֵנוּ עֹבְדִים בְּאַבִּיב	^a nachnoe ov'diem ba'áviv

Les 17 – Judaïca 3 - De Davidsster

De Davidsster is het bekendste symbool van het Jodendom en het land Israël. Het is een hexagram, een ster bestaande uit twee gelijkzijdige driehoeken. De Hebreeuwse naam מַגֵּן דָּוִד magen David (Jiddisch: Mogen Dowiet) betekent Schild van David. De Davidsster of Ster van David komt in het blauw voor in de vlag van Israël, en in het rood is hij het teken van de Magen David Adom, מַגֵּן דָּוִד אָדוּם, Rode Davidsster, de Israëlische ambulancedienst.

De benaming Schild van David is een rechtstreekse verwijzing naar de God van Israël. Zo staat in Psalm 3:4 'Maar Gij, Here, zijt een schild dat mij dekt'...

Betekenis

Er zijn veel legenden en uitleggingen verbonden met de Davidsster, zoals:

- Twee oud-Hebreeuwse letters D (een driehoek; zie les 01B) over elkaar heen gelegd,
- De driehoek met de punt naar boven gericht symboliseert het mannelijke en de driehoek met de punt naar beneden het vrouwelijke,
- Een integratie van het hemelse element, dat naar de aarde streeft (de driehoek met de punt naar beneden) met het aardse element, dat naar de hemel streeft (de driehoek met de punt naar boven),
- De hemelse heerschappij over de vier wereldse windrichtingen, zowel boven als beneden.
- In de Arabische mystiek was de zespuntige ster het zegel van koning Salomo,
- Het keizershuis van Ethiopië gebruikte het symbool wegens de vermeende afstamming van koning Salomo (via de Koningin van Sheba),
- Denkers zagen destijds in de zes kleine driehoeken van het schild de zes dagen van de week of de zesduizend jaar dat de wereld zou bestaan tot de Messiaanse tijd. Het middenstuk stond symbool voor de sabbat, de zevende dag, of het zevende millennium, het tijdperk van vrede.

- Het schild staat ook symbool voor de vervulling van de profetie van Bileam: 'Een ster komt op uit Jakob, een scepter uit Israël'(Num. 24:17).

Herkomst

Over de herkomst van de Davidsster als Joods symbool is weinig bekend. Hij is niet al duizenden jaren oud, en hij is evenmin pas in 1948 bij de oprichting van de Staat Israël het symbool van de Joden geworden. Volgens overleveringen stamt hij uit de tijd van David en Salomo en zou hij eens de tempel in Jeruzalem hebben gesierd. Er is echter nooit een verband met de Bijbelse koning David aangetoond. In een legende over het ontstaan van de ster wordt David achtervolgd door Saul. Hij had zich al vaak afgevraagd waarom er spinnen op de wereld waren en wat Gods bedoeling was met deze beestjes. Op een moment dat hij in gevaar verkeert, omdat Saul dicht achter hem zit, vlucht hij een grot in. God stuurt een spin naar de grot, die een reusachtig web voor de ingang spint. Dit overtuigt Saul en zijn mannen ervan dat er niemand de grot in kan zijn gegaan. In het web zit de vorm van de Davidster. Een ander verhaal is dat de granaatappel, een

Davidster op de synagoge van Kapernaum

populaire vrucht in het Heilige Land, model heeft gestaan voor het schild van David. In de tempel van Salomo droegen de priesters granaatappelen aan de zoom van hun kleding. Een dergelijke ivoren granaatappel werd jaren geleden ontdekt bij de opgraving bij de oude stad in Jeruzalem. De bloem van een granaatappel, die later het 'kroontje' vormt van de rijpe vrucht, heeft gewoonlijk een karakteristieke vorm van zes 'punten' in een symmetrische cirkel, een perfect voorbeeld van het schild van David.

De eerste hexagrammen werden al in de oudheid aangetroffen in diverse landen, waaronder China, Egypte, India en zelfs Peru; incidenteel ook in plaatsen waar Joden woonden. Ze hadden geen religieuze betekenis, maar dienden als decoratie om huizen, gebouwen en andere objecten te verfraaien.

De oudste bekende afbeelding bevindt zich op een Hebreeuws zegel uit de zevende eeuw BCE in Sidon. Het schild is terug te vinden op gebouwen in Bet-El die dateren uit de voorchristelijke tijd. Verder bevindt het zich op het plaveisel van de Lithostrotos, het plein waar Pilatus rechtsprak, en in de uit de tweede eeuw stammende synagoge van Kafarnaum samen met de Ark van het Verbond en de zevenarmige kandelaar (Menorah).

Ook in de Byzantijnse tijd komen we het teken tegen, vooral in Arabische geschriften, maar zelfs in moskeeën.

In de oudheid en in de Middeleeuwen werd de davidster al in de Joodse kunst toegepast. Zo draagt bijvoorbeeld in Israël een stenen gewelf van een 3^e of 4^e-eeuwse synagoge het teken.

De term davidster komt ook voor in het traditionele Joodse gebedenboek de Siddoer, onder andere in het Amida-gebed (dat rond het jaar 1000 van de gangbare jaartelling zijn vorm vond), waarin hij poëtisch verwijst naar de Goddelijke bescherming van de Bijbelse koning David en de verwachte restauratie van zijn Huis.

In de Middeleeuwen (tussen 717 en 1586) was in een aantal landen een herkenningsteken voor Joden verplicht. In die tijd was er sprake van een 'jodenhoed' en een geel herkenningsteken. In 1354 verkreeg de Joodse gemeenschap in Praag toestemming om een eigen vlag te voeren; men koos toen voor de davidster als embleem. Pas in de 15e eeuw begon de zespuntige ster als een speciaal joods teken te gelden en werd het onder andere gebruikt door Joodse drukkers. Langzamerhand nam hij de plaats in van het meest geliefde joodse symbool tot die tijd: de Menorah, de zevenarmige kandelaar.

In veel sjoels treft men de davidster aan ter versiering van de voorgevel of het interieur, vaak bij de aron hakodesh, de heilige arke, waarin de boekrollen worden bewaard.

In het jaar 1897, tijdens het Internationale Zionistische Congres in Basel, werd hij gekozen als insigne voor de Zionistische beweging.

Jodenvervolging

Dat in de 20ste eeuw de davidster bij uitstek het symbool van het Jodendom was geworden, bewijst het misbruik ervan door Hitler. Met gele jodensterren werden tijdens de Tweede Wereldoorlog miljoenen mensen vernederd, gediscrimineerd en tenslotte naar vernietigingskampen afgevoerd. Joodse mensen boven de zes jaar moesten een jodenster dragen. Dit kenteken bestond uit een zwart getekende zespuntige ster uit gele stof ter grootte van een handpalm met het zwarte opschrift 'Jood'. De ster diende om de Joden te identificeren. De jodenster moest zichtbaar en vast opgenaaid op de linkerkant ter borsthoogte van het kledingstuk worden gedragen. Deze zelfde maatregel – ter voorbereiding van deportatie en vernietiging – namen de Duitsers in veel bezette landen, behalve Finland, Noorwegen, Denemarken, Vichy-Frankrijk en in Bulgarije, waar de burgers uit protest zelf sterren gingen maken en dragen

Woordenschat

מָגֵן	mágen (m)	Schild, beschermer
מֵגֵן	megen (m)	Verdediger, beschermer, back (voetbal)
דָּוִד	dávied	David

Ook namen van kleuren passen zich aan bij het geslacht en aantal van het zelfstandig naamwoord waarbij ze behoren. Daarbij verandert vaak de (lange) O-klank in een (kortere) OE-klank.

לָבָן	láván (bn)	Wit	לְבָנָה	l'vánáh
אָדוּם, אֲדוּמִים	ádom (bn)	Rood	אֲדוּמָה	ádoemáh
כָּחוֹל	káchol (bn)	Blauw	כְּחוֹלָה	k ^e choeláh
דָּגָל	dègèl (m)	Vlag	דְּגָלִים	d ^e gáliem
אָרוֹן־הַקְּדוֹשׁ	áron haqqodèsh (m)	Heilige arke, kast in de synagoge		
יִשְׂרָאֵל	yisra'el (v)	Israël (de Staat)		
רָאָה	rá'áh (ww)	Zien, beschouwen. Inf: לִרְאוֹת lirot		

Opdracht 1: Geef de tegenwoordige tijd en de verleden tijd van het werkwoord רָאָה rá'ah Zien (to see). Zie les 12 en controleer jezelf met de website <http://www.hebrew-verbs.co.il/>

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	.....	.....	אֶרְאֶה	אֲנִי
Ik (v)	.....	.....	אֶרְאֶה	אֲנִי
Jij (m)	.....	.....	תִּרְאֶה	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	תִּרְאִי	אַתָּה
Hij	.....	.....	יִרְאֶה	הוא
Zij	.....	.....	תִּרְאֶה	היא
Wij (m)	רואים ro'iem	.....	נִרְאֶה	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	נִרְאֶה	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	תִּרְאוּ	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	תִּרְאוּ	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	יִרְאוּ	הֵם
Zij (v)	.....	רָאוּ rá'oe	יִרְאוּ	הֵן

Gebiedende wijs: m: רְאֵה reh, v: רִיעֵה rie, meervoud: רְאוּ roe, infinitief: לִרְאוֹת lirot

Opdracht 2: Plaats waar nodig de puntjes, geef de uitspraak en de vertaling

- אורי הוא מגן .....
- הספר בְּאָרוֹן־הַקְּדוֹשׁ .....
- לבן ותכול בדגל ישראל .....
- מגן דוד אדום .....
- De keppels [zij] rood .....
- Hij ziet een witte vlag .....
- Wij dragen schoenen .....
- Zij kocht een blauwe keppel .....
- Wij zagen een wit huis .....

Bronnen: willemwever.nl/; nl.wikipedia.org/; nl.wikipedia.org/; dedokwerker.nl/; ibstudiehuis.nl/; www.vecip.com/; www.franklinterhorst.nl/; millon; Hebrew Verb Tables, Tarmon & Uval.

Zie ook: [Les 25](#), woordenlijst t/m les 24; video https://www.youtube.com/watch?v=cUPuH5_t_JM